Гроза вдарить над селом, а баба Ликора так несподівано: "Господи, не припусти, щоб грім та блискавка впали хрещеній на хату!"

Побачить на чужій голові квітчасту хустку з торочками, сплесне руками: "Це ж і в хрещеної така хустка була колись!"

А то сама з собою розмовляє, бубонить, як відьма в комині, й раптом голосно питає сама в себе: "Що б це мені хрещена сказала на таку мою балачку? "

Сьогодні баба Ликора ладнає вузла (всяку всячину запихає: і сіль грудкою, і свічку жовтого бджолиного воску, і шматок господарського мила, і клубок ниток прядив'яних, які сама насукала з кужеля, і кусень сала, що перележало зиму й пожовтіло, і якісь ґудзики, і торбинку квасолі). Зладнавши вузла, вмивається з милом — і довго приглядається до себе в щербатому уламку дзеркала, що лежить на лутці вікна біля вазона.

Мені також наказує вмитись, і кострицю мого чуба на голові скородить роговим гребінцем так щиро, аж тріщить, мало іскри з тім'я та з потилиці не скачуть.

— Дивись мені! — погрожує сухим вугільним пальцем, схожим на воронячу лапку.

Надворі баба Ликора так і пасе всіх очима, щоб її зачепили. А що не квапляться зачіпати, вона сама зачіпає, спалахуючи ласкавими словами, які начебто сонцем світяться зсередини:

— Оце зладналися з онуком до хрещеної, бо приснилася ниньки така сумна й каже: "Либонь, дуже ти загордилася, Ликоро, що й у гості не навідаєшся".

— А хто ж ваша хрещена?

— Мотря!

— Мотря Хрущиха чи Мотря Вусиха?

— Мотря Вусиха.

— А хіба Мотря Вусиха ще жива?

— А жива, жива, хай її тикнеться легенько. В'юнка вуличка тулиться до ще в'юнкішої,

звивиста — до ще звивистішої, ведучи нас через Овечаче, а потім — і за село, між горби, порослі терниною. Тут, між сірими терновими горбами, сіріє хатина. Коли вона відбилася від села? А мабуть, у давнину сиву, бо сама — геть зовсім стара та похилена: похилені двері, похилені вікна, похилений комин.

А що хатина стоїть поміж розквітлих соняшників, то начебто не така й зажурена, бо осяяна відблиском їхнього золотого світла.

Раптом я завмираю душею: поміж соняшників темніє чи то корч якийсь, чи то велика грудомаха землі — і по ньому якісь наче великі живі мурахи лазять, чи то ворушаться, і ці мурахи так схожі на очі, і цей корч-грудомаха так схожий на людину.

— Мотре! Мамо!

Таки не корч-грудомаха, а людина, яка мало в землю не вросла, така вона вже ветха, що мало не розсиплеться, як порохно.

— Тут хтось є? — шамкають губи. — Полуда на очах, туман, то не бачу.

— Ликора я, хрещениця ваша!

— А я оце по воду ходила, — шамкають губи. — Ще як удосвіта пішла до джерела, то оце вертаюся.

Справді, на землі поміж розквітлої в'юнкої березки стоїть маленьке відро цинкове, а в відрі на дні мерехтить латка води.

— Ви мені снилися, мамо!

— Зовсім сили нема, й на макове зернятко нема, — шелестять плюсклі губи, що видаються неживими на неживому чорному виду.

— Снилися мені цієї ночі — і я ось до вас із онуком.

— То хто ти така? — знову питає Мотря Ву-сиха, стара як світ.

— Кажу, ваша похресниця.

— Ой, немає правди ніде, немає, — кривиться зморщене личко від раптового болю. — Прогнівила я Бога, раз такий немилостивий до мене.

— Бог немилостивий?

— Немилостивий! Бо чого до себе не візьме? Хай у пекло, бо я не заслужила раю, а не бере. Покарав мене старістю, а куди я судна, куди годна?

— Топчіть іще ряст, поки топчеться.

— Уже й зозулі не кують мені, а живу, — бідкається Мотря Вусиха. — Поможи мені, дочко, відро занести в хату, бо нездужаю.

Баба Ликора несе в хату відро з водою, скоро й повертається, а я не можу відірвати погляду від Мотрі Вусихи. Таких старих я ще не бачив. Лице в неї схоже на павутиння, наткане павуками. Голос — наче з-під землі. І не очі дивляться, а бездонна пустка, повита туманом.

— О, тепер уже можу зрушити з місця. Костуром цюкає землю, наче костур ось-ось

понесе її, але костур не несе, і Мотря Вусиха лише човг-човг на місці.

— Що за германця кажуть? — питає в землю. — Бо небо вночі гуркає.

— Війна з германцем, ой, війна!

— Війна, кажеш? А я думала, вже прогнали германця.

— Як проженуть — усі взнаємо.

— А як я взнаю, коли за селом живу? Хто до мене прийде и сказке?

— Ми прийдемо й скажемо.

— Дивіться, не обманіть,— шамкотить вона. — А то всі позабували Вусиху, ніхто не навідується. Ото сорока внадилася... — Мотря Вусиха від костура силкується звести голову, шукає по тернових горбах сороку, але не знаходить. — І лис виє отам-о... Чого він виє, коли в мене курочок нема?.. Ласка на погрібнику була крутилася — і вже щезла десь, бо чим ласка поживиться в мене?

— Я вам тут у вузлику принесла всякої всячини, залишила в хаті на причілку... І сірники, і сіль, і мило. Та ще голка й нитки.

— Говори, говори, дочко... Так мені добре, що ти говориш. — І Мотря Вусиха долонею торкається грудей. — Отут мені добре.

Дибцяє, дибцяє — і раптом самою ласкавою тугою озивається:

— Чим же вас пригостити, коли я й не чекала гостей. Оцю черешню бачите? Ягоди є на черешні чи нема? Бо я не бачу.

— Вродили ягоди, червоні, — в один голос ми з бабою Ликорою, обдивившись стару черешню, що світиться спілими ягодами.

— То хай нарве котресь із вас, ген і торбинка на кілку.

Беру полотняну торбинку на рогатому кілку, на якому ще просушуються гладущик та горня, — й до черешні, по сучках здираюся вгору. Торбинка висить на шиї, пахнучи грибами. Я рву ягоди обома руками, бо їх багато на гіллі, сяють з-поміж листя й наче самі просяться до торбинки.

Коли я спускаюся з черешні, Мотря Вусиха вже тримає в руці розмальовану череп'яну миску.

— Насипай у миску, осюди... Така я господиня, що не маю чим прийняти гостей... А яка це миска, яка це миска! Ви не знаєте, яка це миска.

Миска як миска... Тільки після такого казання миска з черешнями в чорних корчуватих руках видається справді вже начебто іншою.

Трохи вбік від черешні — похилений столик на кілька дощок, а біля цього столика дві ско-собочені лавчини.

— Там ніхто не сидить? — питає Вусиха.

Ми з бабою Ликорою переглядаємося між собою здивовано. Про що вона питає? А-а, таж недобачає...

— Нікого, нікого.

— То ми сядемо... Все мені здається, наче сидить хтось.

Сідаємо, я ставлю миску з черешнями на столі.

— їжте, голубенята, їжте.

— Отут ми з вами садили молоду калину, — показує баба Ликора на обламаний калиновий штурпак, який стирчить з землі. — А де черешня?

— Оце калина така... Отак вони вдвох прибігли й води просять, бо геть захляли.

— Хто прибіг, хто просить?

— А солдатики наші. Посідали отут за столом, сидять, а германець озвідти, від Вівсяників, кинув снаряд... Бомбу кинув. Бачите яму, лободою поросла? Осколком зчесало калину, а вони ж під калиною, то калина впала на них. То солдатики й води не стали пити. Кажуть, калина їх врятувала, бо то було б їх побило. Й побігли отуди, на Овечаче, слідом за своїми... Я отак нуджуся світом чи в хаті, чи надворі, а здається, що солдатики в мене в гостях сидять.

Уже чомусь перехотілося їсти ягоди, поглядаю на калиновий штурпак, на яму, що темніє в лободі.

— За миску ви казали, — нагадує баба Ликора.

— Ага, за миску... У цій мисці я винесла їм вареників, отуто поставила, то миску на землю кинуло, тільки не розбилась, бо така миска міцна.

Тепер і до миски приглядаюся. Ціла, не полущена й не надщерблена. Бджола налетіла, погула над ягодами — й полетіла до соняшників.

— То їжте, їжте, не бійтеся, — припрошує Мотря Вусиха. — Кажете, ще не вигнали гер-манця?

Й прислухається — чи не летить снаряд або УК бомба.

Жайворонки співають у небесних високос-тях, так рясно їхніх пісень довкола, начеб жайворонковими піснями зацвіла ясна блакить. У Мотрі Вусихи заплющуються очі, наче вона засинає. Зрештою, просинається, розплющується, непорозуміло приглядається до нас.

— Ти хто така? — питає в баби Ликори.

— Таж ваша хрещениця, — відказує вона.

— Хрещениця?

— Еге, а ви моя хрещена.

— Правду кажеш?

— Правду.

— Давно те було, не пам'ятаю. Може, правду кажеш. Ой, зажилася на світі, либонь, прогнівила Бога, що не бере до себе.

— Живіть. Я вам ще калину принесу, посадимо біля хати.

— Еге, посади, посади, хай росте, земля прийме калину. Може, ті солдатики ще навідаються, хай росте.

І, мружачись, пильно вдивляється в терновий горб за городом, наче там бачить щось. І я мимоволі вглядаюся. Нічогісінько там, лише пташки перепурхують над кущами, в'ються метеликами.

Може, Мотрі Вусисі ввижаються там оті солдатики, які сиділи колись біля її хати під калиною?

І я ще пильніше вглядаюся в тернові кущі.